

: <http://www.golos.com.ua/article/290025> ; Svitlana Chorna. Tretii forum kulturnoi diplomatii vyznachyv priorytety // Holos Ukrainy. –2017. – 10 chervnia.

Стаття надійшла до редакції 10.12.2017 р.

M. Liashenko

CULTURAL DIPLOMATY OF UKRAINE IN FRANCE (1991–2017)

The paper is focused on researching the specific features of implementing the factors of culture diplomacy in Ukraine-France cooperation within the 25 year anniversary of diplomatic relations between these countries. The research emphasizes the multisided aspects – including the historical, political, defense, trade, economic and humanitarian ones – in Ukrainian-French relations within 1991-2017. For this purpose, the basic tendencies of developing Ukrainian-French political relations as the background for launching the strategy of cultural diplomacy are analyzed. The evolution of the legal base of cooperation between Ukraine and France is under study in the paper. The dynamics of interaction between the cities of Ukraine and France, and the main features of both countries in scientific and technical spheres are pointed out. The paper highlights the impact of Ukrainian-French cooperation in the field of culture on common bilateral relations. This aspects of the research results in studying the objective and subjective conditions of limitation on the negative effects of asymmetry of Ukrainian-French relations in order to ensure Ukraine's national interests in relations with France.

The paper stresses on the fact that Ukraine's cultural diplomacy strategy not only shapes the positive image of Ukraine in the French society with developing the fruitful cooperative events in the fields of art and education but also functions as a definite external policy's toolkit for framing the bilateral/multilateral negotiations. These steps can result in enhancing social and cultural cooperation of these countries and promoting Ukraine's interests in France. The urgency of this aspect of the research is of great necessity within the hybrid aggressive policy against Ukraine and in concern of France's active role in capacity of an EU country in solving the conflict in the east of Ukraine.

The research concludes that the fact of promoting cultural cooperation is an vital factor of shaping Ukraine's image in Europe, which positively contributes to the process of implementing the European direction of Ukraine's external policy development. Conducting a variety of cultural events not only enables introducing Ukraine's cultural traditions to the French people but also encourages Ukraine-France cooperation at the innovative frame.

Key words: Euromaidan, cultural diplomacy, France, Orange Revolution, Ukraine.

УДК 327.8

О.Г. Мазур

ПОЛІТИЧНА МЕДІАЦІЯ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ДИСКУРС

У статті розглядаються актуальні підходи до змістовного тлумачення феномену медіації як визнаної світовою спільнотою реальності, ефективного способу вирішення конфліктів, альтернативної форми вирішення спорів, що дозволяє знайти життєздатне рішення, котре максимально задовольняє потреби сторін, залучених в суперечку. Автором визначені загальні положення концептуального розуміння процесу політичного медіювання і зроблений висновок про наявний позитивний потенціал медіації у сучасному політичному процесі.

Ключові слова: медіація, врегулювання суперечок, примирні процедури, медіатор, альтернативна форма вирішення спорів.

Актуальний політичний процес характеризується підвищеним рівнем ризикогенності, розширенням спектру конфліктних, проблемних і кризових явищ. Зважаючи на це, особливої актуальності набуває усвідомлення необхідності діяльності, спрямованої на вирішення спорів і конфліктів, розповсюдження примирюючих процедур, підтримку стійких соціальних інтеракцій. На наш погляд, найбільш прийнятною і адекватною суспільно-цивілізаційному розвитку суспільства в цьому сенсі процедурою є медіація. Медіація виявляється універсальним гнучким інструментом вирішення конфліктів і досягнення згоди в політичній сфері, оскільки соціально-політичні конфлікти характеризуються підвищеним рівнем емоційної складової, а сторони зацікавлені в зниженні репутаційних ризиків і прокладанні партнерства.

Ефективність медіювання політичних конфліктів і суперечок залежить від усвідомлення адекватного змісту і сутності феномену медіації. Тому метою представленого дослідження є привертання уваги до змістовного наповнення теоретичного конструкту медіації як практики соціальної інтеракцій в політичній сфері.

Наукові дослідження медіації свідчать про досить неоднозначне розуміння даного феномена. Традиційно медіацію розглядають як альтернативний спосіб дозволу спорів і конфліктів, примірювальну процедуру. В науковому дискурсі склалося декілька підходів щодо визначення сутності і змісту медіації.

Згідно психологічного підходу медіація трактується як форма посередництва, що дозволяє врегулювати конфлікти в різноманітних сферах життєдіяльності людини. Вона розглядається як структурно організований процес групової взаємодії між двома і більше людьми, в якому один з учасників взаємодії полегшує комунікацію між двома (і більше) учасниками, які знаходяться в емоційному протистоянні один до одного і не здатні самотійно здійснити конструктивну комунікацію. На думку кандидата психологічних наук, фасілітатора-практика О. Аллахвердової, медіація являє собою послідовне і цілеспрямоване створення ситуації, при якій змінюється ментальність і поведінка людини. Саме це визначає особливий тип психологічної поведінки учасників в медіації, відмінний від поведінки людей в процесі третейського суду або психологічного тренінгу [1].

Соціологічний підхід розглядає медіацію у якості відносно самотійного соціального інституту врегулювання конфліктів, системи взаємодій з метою спільного врегулювання та вирішення спорів з точки зору досягнення збалансованості інтересів. Неодмінною умовою процесу медіації, на думку американського соціолога Г. Блумера, є участь неупередженої третьої сторони, яка допомагає суперникам або конфліктуючим сторонам розібратися в існуючих між ними розбіжностях, зрозуміти їх сутність і по можливості вирішити [2, с. 174].

Правовий підхід до осмислення сутності медіації спирається на багатовіковий досвід використання даного феномена саме в юридичній сфері. Тому прихильники даного підходу стверджують, що медіація має правову природу, оскільки ті правила, в рамках яких діють медіатор і учасники конфлікту, за характером є правовими, а сам конфлікт є протиріччям між належним, яким його розуміє суб'єкт, і належним, яким воно виражено в праві [3]. З точки зору кандидата юридичних наук, адвоката А. Литвинова, медіація - це інститут права, заснований на вирішенні конфлікту за участю нейтральної, неупередженої, не зацікавленої в даному конфлікті сторони - медіатора, який допомагає сторонам виробити угоду щодо суперечки, при цьому сторони повністю контролюють процес прийняття рішення щодо врегулювання спору та умови його дозволу [4]. На відміну від традиційного вирішення спорів в суді або в арбітражі, медіатор, який бере участь у цій процедурі, покликаний сприяти виробленню сторонами взаємовигідного рішення, що відповідає їхнім інтересам.

Сьогодні термін «медіація» стає все більш популярним і впізнаваним. У сучасному загальнозживаному розумінні медіація – це різновид примирної процедури. Вона являє собою найбільш м'яку форму дозволу політичних суперечок. Медіація, основними принципами якої є прояв поваги один до одного, прийняття один одного, вміння слухати і чути, обов'язкове дотримання конфіденційності – це можливість для всіх учасників конфлікту вийти з нього переможцем при відсутності переможених.

Поняття «медіація» походить від латинського *mediare* – бути посередником, займати середину між двома точками зору або сторонами, пропонувати середній шлях, триматися нейтрально, неупереджено. Звідси медіація – це здійснення примирної процедури за допомогою нейтральної, неупередженої третьої особи – медіатора, або посередника. Словник-континуаль В.Владимирова визначає медіатора як посередника «між світами або людьми, що стоять по різні сторони реальності» [5, с. 296]. Медіатором учасники конфлікту обирають таку особу, яка користується довірою всіх зацікавлених сторін. Функціонально медіатор має допомогти створити умови, прийнятні для переговорного процесу. Він, керуючись своїм досвідом, знаннями, певними техніками ведення переговорів, умінням вирішувати конфлікти, допомагає опонентам виробити таку позицію, яка максимально відповідає б інтересам сторін спору. Як вірно підмічено авторами книги «Медіація в нотаріальній практиці (альтернативні способи вирішення конфліктів)», медіатор «... лише «супроводжує» сторони до знаходження правильного рішення» [6, с. 8].

Не зважаючи на достатньо конкретизоване і загальноприйнятне науковим товариством семантичне значення терміну «медіація», сучасні дослідницькі пошуки у юридичних, психологічних, соціологічних, політико-міжнародних та інших галузях науки, демонструють відсутність єдності думок і підходів щодо змісту феномену медіації. Так, німецький дослідник Х. Бесемер відмічає, що «медіація – це технологія вирішення конфлікту за участю нейтральної третьої сторони. Ця третя сторона в медіації має кардинальніше завдання, ніж сам суд. Завдання медіатора набагато складніше: він повинен допомогти конфлікуючим сторонам самим знайти рішення спірного питання» [7, с. 3].

Швейцарський психолог Й. Дюсс-фон Вердт, який започаткував медіювання конфліктів на професійному рівні, у книзі «Homo Mediator» зазначав: «медіація – це узгоджений процес управління конфліктом, у якому незалежна та неупереджена третя сторона, що не має повноваження приймати рішення, намагається асистувати сторонам конфлікту у процесі налагодження чи покращення стосунків, або у процесі врегулювання конфлікту шляхом організації обміну [інформацією] між особами та установами, залученими у конфлікт» [8, р. 56].

На думку конфліктолога А. Вишневської, медіація – це процес, в якому нейтральна третя сторона – медіатор – допомагає дозволити предмет спору і своїми діями сприяє виробленню добровільного правильного рішення між конфлікуючими сторонами, полегшує процес взаємного спілкування, розуміння позицій та інтересів, фокусує увагу сторін на їх інтересах і шукає продуктивне вирішення проблеми, надаючи можливість сторонам прийти до власної угоди [9, с. 23].

А психолог, доцент Е.Бессонова розуміє під медіацією процедуру активної участі в конфлікті нейтральної незацікавленої авторитетної для осіб, що сперечаються, сторони, яка вживає активних заходів (зусиль) для взаємовигідного вирішення спору. При цьому, як зазначає дослідниця, супротивники перестають шукати винного в конфлікті і разом намагаються знайти рішення, яке б повністю влаштувало всіх учасників спору [10].

Засновниця і президент Науково-методичного центру медіації та права Ц. Шамлікашвілі пропонує наступне формулювання поняття медіації: «медіація – це

альтернативна форма вирішення спорів, що дозволяє знайти життєздатне рішення, яке максимально задовольняє потреби сторін, залучених у суперечку». При цьому Ц. Шамлікашвілі, акредитований медіатор CEDR (Center for Effective Dispute Resolution, Лондон, Великобританія), також звертає увагу на те, що хід медіації може змінюватися з урахуванням потреб сторін [11, с. 49].

Наявність розмаїття підходів до медіації як примирної процедури свідчить про актуальність такого роду інтеракцій у соціальній реальності. На наш погляд медіація як мирний засіб вирішення конфліктів і суперечок знаходить все більше визнання й у політичній сфері. Ця теза підтверджується наявною активізацією теоретико-прикладних розробок у цьому напрямі. Цікаво, що вивчення медіації з політологічних позицій не є абсолютно новітнім підходом. Так, ще наприкінці ХХ століття в академічному тлумачному словнику української мови медіацію було визначено, як «міжнародне посередництво, мирний спосіб розв'язання міжнародних конфліктів за допомогою держави, яка не бере участі у конфлікті» [12]. Таким чином, маємо констатувати, що медіативні практики отримали визнання не тільки у юридично-правовій та психологічній сферах, а й у політико-міжнародному дискурсі. Попри цей факт, ґрунтовних досліджень політичного медіювання конфліктів, медіації суперечок у політичній сфері, феномену політичної медіації майже не проводилося.

На сьогодні актуальними є політологічні розробки української дослідниці С.Буртак, яка розглядає політичну медіацію як комплексну функцію влади у межах комунікативної моделі політичного дискурсу. На думку вченої, влада уповноважена виступати медіатором комунікації, який обмежений законом чи структурою. Оскільки медіація, згідно Й. Гальтунгу, – це форма управління, то медіатор – влада – сприяє розв'язанню конфлікту шляхом обговорення проблеми. Дозвіл конфлікту в такому випадку є результатом дій зацікавлених сторін, а процес управління зосереджений на майбутньому [13].

Примітно, що деякі сучасні науковці, котрі поглиблено вивчають медіацію, як погоджувальну процедуру, об'єднують запропоновані вище підходи. Вельми перспективним у прикладному сенсі виявляється, на наш погляд, підхід до феномену політичної медіації української дослідниці В.Полянської. Вона розглядає медіацію як форму організації політичного спілкування, і водночас як процес організації такої дискурсивної практики між сторонами політичного конфлікту, коли політичні протиріччя ефективно розв'язуються, рішення конфлікту не нав'язується однією зі сторін або третьою стороною, а знаходиться сторонами у добровільному порядку з урахуванням їх специфіки [14, с. 126].

Аналогічну точку зору демонструють у своїй роботі «Медіація — переговори у ситуації конфлікту» дослідники О. Аллахвердова й А. Карпенко, де при характеристиці медіації визначають її формою, процесом, методом, способом, чітко організованим алгоритмом [15, с. 6, 47-51, 61-62].

Незважаючи на суттєві розходження у підходах до змістовного наповнення феномену політичної медіації, спостерігається єдність наукової спільноти щодо визначення ролі та місця особи медіатора, яка характеризується як третя нейтральна сторона, котра сприяє досягненню угоди між сторонами, що сперечаються, з метою вирішення конфлікту між ними.

Аналітичне дослідження актуального наукового дискурсу щодо проблематики політичної медіації дає змогу сформулювати авторське бачення змістовного наповнення цього феномену. У нашому розумінні політичною медіацією можна називати політичні практики, спрямовані на вирішення суперечок, конфліктів, спорів за допомогою комунікативно-діалогового інструментарію за участю посередника між спеціальними (специфічними) акторами - суб'єктами політичного процесу. Згаданими

суб'єктами можуть виступати політичні сили всередині окремо взятої країни (формалізовані і неформалізовані суб'єкти політичного процесу та ін.), окремо взяті держави, регіони, невизнані території. Отже, політична медіація, на нашу думку має багаторівневу структуру і може здійснюватися на регіональному (локальному), національному і міжнародному рівнях.

Численні дослідження і підходи до вивчення феномену політичної медіації, наявність теоретичного і прикладного бачення сутності примірювальної процедури, застосованої у політичній реальності, дає змогу конкретизувати феномен політичної медіації через визначення магістральних тез, що характеризують її як політико-технологічну практику.

1. Політична медіація стає продуктом та інструментом сучасного політичного управління, що спирається на посередницькі структури у врегулюванні елітарних конфліктів, оскільки призводить до ослаблення внутрішньополітичних ієрархій та розширенню горизонтальних і вертикальних зв'язків всередині держави.

2. Політична медіація виступає як багаторівнева технологія урегулювання політичних протиріч, яка реалізується на регіональному, національному та міжнародному рівнях.

3. Політична медіація проявляється як владно-управлінська практика самоорганізації та самоврядування. Оскільки політична медіація реалізується через фази: «конфліктна ситуація - діалог – згода», то учасники конфлікту, проходячи їх самостійно, виходячи зі своїх інтересів, ціннісних уподобань та наявних обставин, здійснюють взаємні поступки і на цій основі встановлюють межі та умови спільного існування і регулюють взаємовідносини. Таким чином, політична медіація є формалізованою політичною практикою, оскільки має властивість повторюваності, типізації.

4. Політична медіація набуває рис інституціалізованої політичної практики. Медіація в межах політичного простору сприяє досягненню угоди, яка отримує інституційне оформлення і закріплення, дієвість якої гарантується не тільки доброю волею і згодою учасників переговорів, але й нормативними ресурсами суспільства і держави. Завдяки поєднанню (комплементарної) медіації та інституційних структур у межах політичного поля відбувається значне розширення сфери застосування медіативних процедур і підвищення міцності досягнених угод, модифікується система підстав в матриці медіації, яка набуває двоскладної будови. До базових відносин рівності додається диференційована сукупність ролей і очікувань, структурованих за допомогою правил і норм, тобто інституційно. Таким чином, обмін цінностями заміщується нормативно-ціннісним обміном, що перетворює медіацію як практику дозволу міжособистісних конфліктів на практику регулювання елітарно-групових відносин, і тим самим робить її складовою частиною, функцією політики як такої. У свою чергу, виявлення нормативної (інституційної) складової медіації сприяє зміні її статусу - з процедури, здійснюваної на мікрорівні політичної системи, на рівні протополітики, вона перетворюється на процедуру макрорівня, стає атрибутом політики, її функціональним елементом. Закріплення у складі медіації інституційної складової знімає відмінність між медіацією як неінституціалізованою політичною практикою й інституційними структурами.

Отже, медіація стає певним критерієм, що вказує на відповідність існуючих норм і правил вищим загальноновизнаним цінностям. Отримання медіацією статусу інституціалізованої політичної практики відбивається на змісті конструювання політичної реальності: замість спорадично застосовуваної процедури вирішення міжособистісних конфліктів, медіація реалізується як політична технологія дозволу інституційних конфліктів. Оновлена версія конструювання дозволяє нейтралізувати

негативні аспекти сприйняття конфлікту його учасниками і сприяє формуванню політичного поля.

5. У контексті вищезазначеної властивості політичної медіації формувати політичне поле, учасники конфлікту, що є об'єктом медіації отримують можливість підготуватися до початку безпосереднього врегулювання: виявити точки зору, знизити напруженість у відносинах, сформуванню взаємну довіру сторін, опрацювати різні варіанти рішень і наприкінці підійти до узгодження остаточного рішення, за умови синхронної статусності учасників спору. Отже, політична медіація, як інституціолізована політична практика, сприяє реалізації принципів поступовості та синхронності у розвитку політичного процесу.

Таким чином, політична медіація, на нашу думку, поступово виявляє риси інституціолізованої політичної практики, актуальної для сучасного політичного процесу. Саме через політичну медіацію як засіб врегулювання міжнародних і внутрішньодержавних конфліктів ми вбачаємо загальні тренди розвитку постіндустріального суспільства.

Крім того, сам процес міжнародної інституціоналізації, тенденції до інтеграції на тлі глобалізації світу демонструють істотний рівень взаємозалежності і взаємопроникнення держав, націй, етносів, що, в свою чергу, провокує підвищену крихкість існування цивілізації. Світова фінансово-економічна криза виявила кризові тенденції і цивілізаційного масштабу. Зазначені процеси спонукають до переосмислення правил міжнародного співжиття, в основу якого повинні бути покладені принципи комунікативно-діалогових практик - вміння і воля вирішити суперечку.

Тому, на нашу думку, науковому співтовариству необхідно інтенсифікувати свою діяльність щодо розробки теоретико-концептуальної основи політичної медіації. Затребуваним виявляється також прояснити і уточнити механізми, що дозволяють підвищити ефективність застосування цього виду медіації на практиці.

Список використаної літератури

1. Аллахвердова О. В. Медиация как социально-психологический феномен [Электронный ресурс] / О. В. Аллахвердова // Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 6. Политология. Международные отношения. – 2007. – Вып. 2, ч. 1. - Режим доступа : <https://cyberleninka.ru/article/n/mediatsiya-kak-sotsialno-psihologicheskii-fenomen> ; Allakhverdova O. V. Mediatsiya kak sotsialno-psikhologicheskii fenomen [Elektronnyy resurs] / O. V. Allakhverdova // Vestnik Sankt-Peterburgskogo universiteta. Seriya 6. Politologiya. Mezhdunarodnye otnosheniya. – 2007. – Vyp. 2, ch. 1. - Rezhim dostupa : <https://cyberleninka.ru/article/n/mediatsiya-kak-sotsialno-psihologicheskii-fenomen>

2. Блумер Г. Общество как символическая интеракция / Г. Блумер // Современная зарубежная социальная психология: тексты / под ред. Г. М. Андреевой, Н. Н. Богомоловой, Л. А. Петровской. – Москва : Издательство Московского университета, 1984. - С. 173-179 ; Blumer G. Obshchestvo kak simvolicheskaya interaktsiya / G. Blumer // Sovremennaya zarubezhnaya sotsialnaya psikhologiya: teksty / pod red. G.M. Andreevoy, N. N. Bogomolovoy, L. A. Petrovskoy. – Moskva : Izdatelstvo Moskovskogo universiteta, 1984. - S. 173-179

3. Федоренко Н. В. Правовая природа медиации [Электронный ресурс] / Н. В. Федоренко // Наука и образование: хозяйство и экономика; предпринимательство; право и управление. – 2012. - № 10. - – Режим доступа : www.journal-nio.com/index.php?option=com_content&view=article&id=1319 ; Fedorenko N.V. Pravovaya priroda mediatsii [Elektronnyy resurs] / N. V. Fedorenko // Nauka i obrazovanie:

khozyaystvo i ekonomika; predprinimatelstvo; pravo i upravlenie. – 2012. - № 10. - – Rezhim dostupa : www.journal-nio.com/index.php?option=com_content&view=article&id=1319<

4. Литвинов А. В. Введение в медиацию [Электронный ресурс] / А. В. Литвинов. – Режим доступа : http://samlib.ru/l/litwinow_aleksandr_walentinowich/med1.shtml ; Litvinov A. V. Vvedenie v mediatsiyu [Elektronnyy resurs] / A. V. Litvinov. – Rezhim dostupa : http://samlib.ru/l/litwinow_aleksandr_walentinowich/med1.shtml

5. Владимиров В. М. Словарь-континуаль: пословицы, сословницы, меткие слова, афоризмы и направляющие сознание мысли / В. М. Владимиров ; отв. ред. Н. Соломадина. – Москва : Директ-Медиа , 2015. – 669 с. ; Vladimirov V. M. Slovar-kontinual: poslovitsy, soslovnitsy, metkie slova, aforizmy i napravlyayushchie soznanie mysl'i / V. M. Vladimirov ; отв. red. N. Solomadina. – Moskva : Direkt-Media , 2015. – 669 s.

6. Медиация в нотариальной практике. Альтернативные способы разрешения конфликтов : сб. ст. / отв. ред. : К. Грефин фон Шлиффен, Б. Вегманн. – Москва : Волтерс Клувер, 2005. – 388 с. ; Mediatsiya v notarialnoy praktike. Alternativnye sposoby razresheniya konfliktov : sb. st. / отв. red. : K. Grefin fon Shliffen, B. Vegmann. – Moskva : Volters Kluver, 2005. – 388 s.

7. Бесемер Х. Посредничество в конфликтах / Х. Бесемер; пер. с нем. Н.В. Маловой. – Калуга : Духовное познание, 2005. – 176 с. ; Besemer Kh. Posrednichestvo v konfliktakh / Kh. Besemer; per. s nem. N. V. Malovoy. – Kaluga : Dukhovnoe poznanie, 2005. – 176 s.

8. Duss-von Werdt J. Homo Mediator. Geschichte und Menschenbild der Mediation / J. Duss-von Werdt. – Stuttgart : Klett-Cotta, 2005. - 296 p.

9. Вишневская А. В. Медиация и институты гражданского общества. Популяризация и продвижение медиации с помощью общественных организаций / А.В. Вишневская // Медиация: теория, практика, перспективы развития : сб. матер. Первой всероссийской научно-практической конференции (г. Москва, 23–24 апреля 2015г.) / отв. ред. О. П. Вечерина. – Москва : ФГБУ «ФИМ», 2015. – С. 23-28 ; Vishnevskaya A. V. Mediatsiya i instituty grazhdanskogo obshchestva. Populyarizatsiya i prodvizhenie mediatsii s pomoshchyu obshchestvennykh organizatsiy / A. V. Vishnevskaya // Mediatsiya: teoriya, praktika, perspektivy razvitiya : sb. mater. Pervoy vserossiyskoy nauchno-prakticheskoy konferentsii (g. Moskva, 23–24 aprelya 2015g.) / отв. red. O.P. Vecherina. – Moskva : FGBU «FIM», 2015. – S. 23-28

10. Бессонова Е. Н. Поле «брани» пора превратить в поле сотрудничества [Электронный ресурс] / Е. Н. Бессонова. – Режим доступа : <http://www.zabaykal.net> ; Bessonova Ye. N. Pole «brani» pora prevratit v pole sotrudnichestva [Elektronnyy resurs] / Ye. N. Besonova. – Rezhim dostupa : <http://www.zabaykal.net>

11. Шамликашвили Ц. А. Медиация как альтернативная процедура урегулирования споров: что необходимо знать судье, чтобы компетентно предложить сторонам обращение к процедуре медиации : учебн. пособ. / Ц. А. Шамликашвили. – Москва : Межрегиональный центр управленческого и политического консультирования, 2010. – 160 с. ; Shamlikashvili Ts. A. Mediatsiya kak alternativnaya protsedura uregulirovaniya sporov: chto neobkhodimo znat sude, chtoby kompetentno predlozhit storonam obrashchenie k protsedure mediatsii : uchebn. posob. / Ts. A. Shamlikashvili. – Moskva : Mezhhregionalnyy tsentr upravlencheskogo i politicheskogo konsultirovaniya, 2010. – 160 s.

12. Медиация [Электронный ресурс] // Словник української мови в 11-ти т. / ред. колег. І. К. Білодід (гол.) та ін. — Київ : Наукова думка, 1973. – Т. 4 : І – М. – С. 664. - Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/mediacija> ; Mediatsiia [Elektronnyi resurs] // Slovnyk ukrainskoi movy v 11-ty t. / red. koleh. I. K. Bilodid (hol.) ta in. — Kyiv : Naukova dumka, 1973. – Т. 4 : І – М. – С. 664. - Rezhym dostupu : <http://sum.in.ua/s/mediacija>

13. Буртак С. Проблема влади як політична медіація в перспективі комунікативно-діалогового підходу / С. Буртак // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. – 2012. – Вип. 2. – С. 129-136. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlu_fps_2012_2_16 ; Burtak S. Problema vlady yak politychna mediatsiia v perspektyvi komunikatyvno-dialohovoho pidkhodu / S. Burtak // Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filosofsko-politolohichni studii. – 2012. – Vyp. 2. – S. 129-136. - Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlu_fps_2012_2_16

14. Полянська В. Медіація політичних конфліктів як форма гармонізації політичних відносин / В. Полянська // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф.Кураса НАН України. – 2014. – Вип. 4-5 (72-73) – С. 121-129 ; Polianska V. Mediatsiia politychnykh konfliktiv yak forma harmonizatsii politychnykh vidnosyn / V. Polianska // Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F.Kurasa NAN Ukrainy. – 2014. – Vyp. 4-5 (72-73) – S. 121-129

15. Аллахвердова О. В. Медиация – конструктивное разрешение конфликтов : учеб. – метод. пособ. / О. В. Аллахвердова, А. Д. Карпенко. – 10-е изд. - Санкт-Петербург : СПбГУ, 2010. – 178 с. ; Allakhverdova O. V. Mediatsiya – konstruktivnoe razreshenie konfliktov : ucheb. – metod. posob. / O. V. Allakhverdova, A. D. Karpenko. – 10-e izd. - Sankt-Peterburg : SPbGU, 2010. – 178 s.

Стаття надійшла до редакції 02.12.2017 р.

O. Masur

POLITICAL MEDIATION: THEORETICAL-METHODOLOGICAL DISCUSSION

The article deals with the actual approaches to the meaningful interpretation of the phenomenon of mediation as a recognized world community of reality, an effective way to resolve conflicts, an alternative form of dispute settlement, which allows us to find a viable solution that maximally satisfies the needs of the parties involved in the dispute. The article presents the author's vision of the content filling of the phenomenon of political mediation as a political practice aimed at resolving disputes, conflicts, disputes through communicative-dialogue tools with the participation of the mediator between the special (specific) actors, the subjects of the political process. The author outlines the general conceptual understanding of the process of political mediation and concluded that there is a positive potential for mediation in the modern political process.

The main theses characterizing political mediation as a political and technological practice, the author believes: the acquisition of political mediation of product properties and tools of modern political control; multi-level technology for resolving political contradictions; power-management practice of self-organization and self-government; institutionalized political practice; construct principles of graduality and synchrony in the development of the political process.

Thus, in our opinion, political mediation gradually reveals the features of institutionalized political practice relevant to the modern political process. It is through political mediation as a means of resolving international and internal conflicts that we see the general trends in the development of post-industrial society.

In addition, the very process of international institutionalization, the tendency towards integration in the face of globalization of the world demonstrate a significant level of interdependence and interpenetration of states, nations, ethnic groups, which, in turn, provokes an increased fragility of the existence of civilization. The global financial and economic crisis has revealed crisis trends and civilizational scale. These processes encourage to rethink the rules of international coexistence, which should be based on the principles of communicative-dialogue practice - the ability and will to resolve the dispute.

Key words: mediation, settlement of disputes, conciliation procedures, mediator, alternative form of dispute resolution.

УДК 323.2(410.5)(045)

В.І. Митрощенко, А.В. Трофименко

ПОЛІТИЧНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ШОТЛАНДІЇ

У статті розглядається політичний аспект руху за національне самовизначення Шотландії. Розкрито історичний, політичний та економічний чинники, що обумовили цей процес. Встановлено основні проблемні сфери відділення Шотландії, серед яких валютне питання, енергетика, питання членства в Європейському Союзі тощо. Розглянуто основні здобутки діяльності Шотландської національної партії як основної політичної сили, що просуває ідею незалежності Шотландії. Представлено аналіз процесу підготовки до референдуму щодо незалежності Шотландії 2014 року, особливостей політики Великобританії в ньому.

Ключові слова: Шотландія, Великобританія, національне самовизначення, ідентичність, референдум.

Однією з головних загроз, що постають перед сучасними державами і погрожують їх існуванню в межах існуючих кордонів, виступає національне самовизначення окремих регіонів, яке наразі розповсюджується в світі достатньо динамічно та стрімко проявляє себе в усіх регіонах світу. Особливий науковий інтерес представляє дослідження проявів сепаратизму в Європі, де внаслідок особливостей історичного розвитку сформувалася величезна кількість регіональних ідентичностей, об'єднаних між собою мовою, релігією, культурними цінностями.

Серед європейських країн, де питання національного самовизначення її регіонів постає особливо гостро, значне місце посідає Великобританія. У її межах, після понад тисячі років заснування Англії, корнуельці все ще почуваються корнуельцями; після семи століть підкорення Уельсу – валлійці все ще валлійці; протягом трьох століть існування Акту про об'єднання з Шотландією, шотландці залишалися шотландцями. У всіх цих випадках, фактична втрата історичних (кельтських) мов і суцільне панування англійської не супроводжувалася втратою власної етнокультурної ідентичності та самобутності.

Процес національного самовизначення Шотландії має низку особливостей. Теоретичну та практичну значимість має дослідження чинників, що його визначали, основних його проявів, зокрема проведення референдуму в 2014 році, та перешкод, що стоять на шляху створення незалежної держави. Крім того, дослідження політичного виміру проблеми національного самовизначення Шотландії розкриває сутність та причини подібних проблем на мапі сучасної Європи. Особливий інтерес ця тема представляє для України, де проблема сепаратизму сьогодні є найбільш актуальною.

Об'єктом даної статті виступає національне самовизначення Шотландії, предметом – політичний вимір цього процесу.

Досліджена проблема довгий час залишається в центрі уваги науковців. Ця тематика знайшла відображення в роботах таких закордонних та вітчизняних авторів, як М. Гібернау, А. Бьюкенен, М. Басараб, Н.Горло, Д. Коцюбинский, А. Майборода,